



# עלון שבועי נחלת סדרה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע  
מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת סדרה" על התורה והמועדים

פורים תשע"ב

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל [chagitben@neto.net.il](mailto:chagitben@neto.net.il)

הנושא: הקשר בין נס פורים לשלחן בבית המקדש

כמו כן ה"שלחן" משמש לצינור השפע בכל ענייני הגשמיות של העולם הזה, כמו שמצינו במסכת בבא בתרא (כה:): "הרוצה שיחכים ירדים ושיעשיר יצפין, וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום". ואם השלחן מסמל את אהבת ישראל גם כשאינם ראויים, ממילא יקבלו את השפע המגיע מן השולחן, למרות שאינם עושים את רצונו יתברך ואינם ראויים לאותו שפע.

וכמו שאכן מצינו אצל צדיקי אמת שהיו משפיעים טובה וברכה לעם ישראל, גם כאשר לא היו ראויים מצד מעשיהם, כמו שמסופר על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע בנו בכורו של הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע, שהיה לו חסיד ששמו רבי קלמן, אשר זכה שתורה וגדולה התאחדו אצלו בשולחן אחד, היה מגדולי הנגינים מסחרו פרץ לרוב, והיה תומך ומסייע לכל נצרך, הוא עצמו עסק בתורה ובגמילות חסדים והעמיד לו איש שינהל את כל עסקיו.

יום אחד נכנס אליו המנהל והודיעו, כי לצערו העסק הולך ומידרדר עד שהמצב הוא בכי רע והם נקלעו לחובות עצומים לכמה עשרות בעלי חוב. שאלו ר' קלמן, האם יש לו עצה כלשהי כיצד ניתן להציל את עסקיו. השיב לו המנהל, כי רק עצה אחת קיימת, היות וכל נכסיו מבוטחים בביטוח, אפשר לגרום לשריפה שתכלה את כל הרכוש ובפיצוי שיקבל מחברת הביטוח יכסה את כל חובותיו.

בתחילה סרב ר' קלמן לשמוע לעצה זו, שכן גניבה היא, אך לאחר זמן כשהמצב הורע, לא נותרה לו ברירה. קרא למנהל והודיעו כי הוא מקבל את עצתו, וכך באישון לילה יזמו שריפה שפרצה בכל נכסיו, והגישו תביעה לחברת הביטוח לשלם את כל הנזק.

אלא שלמזלם הרע כעבור כמה ימים לאחר חקירה של עיתונאי נתגלה הדבר שר' קלמן עצמו יזם את

כתב החתם סופר בספרו תורת משה (מגילת אסתר דף ק"ע), שבפרשת אמור התורה מזכירה את כל ענייני המועדים, מתחילה בפסח עוברת לספירת העומר ממשיכה עם חג שבועות ראש השנה יום הכיפורים וסוכות, מיד לאחר מכן מזכירה התורה את הציזוי על המנורה: "צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית ... להעלות נר תמיד". ולאחר מכן ציווי על שולחן הפנים, "ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות ושמת אותם על השולחן הטהור".

אומר החתם סופר, שכיון שפרשת אמור עוסקת בענייני המועדים, יש לומר שהציזוי על הדלקת המנורה רומז על חג החנוכה שמדליקים בו נרות חנוכה. ואילו השולחן מרמז לחג פורים שבו יש מצות סעודת פורים.

נמצא מדברי החתם סופר כי ה"שלחן" בבית המקדש מרמז על נס פורים.

ונראה בביאור הדבר, כי מצינו לגבי השלחן, ש"שלחן" אותיות "של חן" (שפתי כהן על התורה פרשת תרומה), ומשמעות המילה "חן" היא יחס של חיבה ללא מעלה עצמית, למשל, חז"ל אומרים (סנהדרין קח.) על הפסוק: "ונח מצא חן" – אף על נח נחתם גזר הדין, אלא שמצא חן. כלומר, שנח מצד עצמו לא היה ראוי להינצל מהמבול אלא שמצא חן בעיני הקב"ה.

אף כאן ה"שלחן" מסמל את אהבת הקב"ה אל בניו – עם ישראל, מצד ה"חן" ללא שיהיו ראויים לכך מצד מעשיהם. לכן מצינו שבזמן שבית המקדש היה קיים, השולחן היה מראה את החיבה שיש להקב"ה לבניו, כמו שאמרו (סוף ממסכת חגיגה, מנחות כט. צו: יומא כא:): "מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום שסילוקו כסידורו". נמצא לפי דרכינו, כי יש אהבה מיוחדת אצל השלחן, המרמזת על אהבת ה' שאינה תלויה בדבר.

השריפה כדי לתבוע פיצויים, וכיון שכך באו אנשי החוק ואסרוהו, עד ששוחרר בערבות עד לתחילת המשפט.

בצר לו שם פעמיו לרבו הרה"ק משינאווא זי"ע, וסיפר לו כי זקוק הוא לישועה משום שחושדים בו שהוא גרם לשריפה ויעמידוהו למשפט שתוצאותיו יכולות להיות מאסר עולם, לבד מהקנס הגדול שישיתו עליו.

השיב לו הרה"ק: אל ירא לבך, כי אני מבטיחך שתצא האמת לאור, ויתברר המשפט לאמיתו, וסע לביתך לשלום.

שמע זאת ר' קלמן, חשכו עיניו, הרי אינו רוצה שתתגלה האמת. נסע לביתו ולא ידע מה לעשות.

אשתו שראתה בצרתו החליטה כי היא תיסע אל הרה"ק זי"ע ותבקש ישועה עבורו, אלא שגם לה השיב הרה"ק: הרי כבר הבטחתי לבעלך שתצא האמת לאור, וכי אינו מאמין להבטחתי? פרצה האשה בבכי מר, אך הרה"ק בשלו, שכבר הבטיח לבעלה ברכה כשהיה כאן...

כיון שראה ר' קלמן שאין לו כל ברירה, פנה אל מקורבו של הרה"ק משינאווא, שהוא היה תומך בו ממונית רבות בשנים, וסיפר לו דברים כהווייתו, וביקש ממנו שידבר עם הרה"ק משינאווא שיושיעו.

הלה הסכים ונכנס אל הרה"ק בבקשת ישועה עבור ר' קלמן. שמע הרה"ק את בקשתו ואמר: אינני מבין מה ארע לו לר' קלמן באמונת חכמים, שהרי כבר הבטחתי לו כשהיה כאן, שלח הוא את זוגתו ועכשיו הוא שולח אותך, וכי אינו מאמין בהבטחתי? נענה המקורב וסיפר להרה"ק משינאווא את כל הדברים והוסיף ואמר, ולכן אין כאן ברכה בהבטחה שתצא האמת לאור, אלא קללה היא...

כששמע הרה"ק את הדברים נענה ואמר: אני מצטער, אבל מכיון שעשה שקר בנפשו והוא גרם לעצמו כל זאת, אינני יכול להושיעו והוא מוכרח לישוב בבית הסוהר...

מקורב זה ששמע את הדברים יוצאים מפי הקודש, לא התייאש ואחר בקשת סליחה אמר: אף אצל הבעל שם טוב זי"ע היה כמקרה זה והוא לא נהג כן... שבזמן הבעל שם טוב הקדוש היה יהודי שעבד בביתו של הפריץ, ולפריץ היה במרתפו יין ישן נושן מסוג משובח מאוד ששווה כמה אלפי רובל, חמד היהודי את חבית היין ובהיחבא לקחה ומכרה והרויח ממנה הון רב.

לימים ירד הפריץ אל המרתף וראה שהחבית נעלמה מיד נפל חשדו על היהודי, והזהיר אותו שאם לא יחזיר את החבית הרי שיהרוג אותו ואת

כל משפחתו. בצר לו מיהר היהודי אל הבעל שם טוב הקדוש, בבקשה שנצרך הוא לישועה, כי העלילו עליו שהוא גנב את החבית. הרעים עליו הבעל שם טוב הקדוש בקולו: הרי אתה בעצמך גנבת את החבית? ענה היהודי בבכי: וכי בגלל זה אתחייב מיתה? וכן, מה אשמים בני משפחתי?

שמע הבעל שם טוב, ואמר לו שאם יקבל על עצמו שלא יעשה כן שנית, הרי שתהא לו ישועה, ואכן הפריץ שכח מכל מה שארע.

הפטיר המקורב אל הרה"ק משינאווא, אם כן גם על הרבי מוטל להתנהג כן.

הושיט הרה"ק את ידו לברכה ואמר, אכן צריך אני ללכת בדרך של הבעל שם טוב הקדוש, ויהיה לו ברכה והצלחה. ואכן במשפט זוכה ר' קלמן וחברת הביטוח הוצרכה לשלם על כל נזקיו ונתעשר שוב עושר רב. עד כאן המעשה.

מעשה זה מלמדנו כי דרכם של צדיקי הדורות להשפיע השפעות טובות על עם ישראל, ולבטל מעליהם כל גזירות רעות, גם כאשר אינם ראויים ואינם מתנהגים כראוי.

וכמו שכתב בספה"ק נעם אלימלך (פרשת קרח) וז"ל: דהנה מדרך הצדיק שאינו יכול לראות בצער בני אדם כלל וכלל וגם בבני אדם רשעים אין רוצה שיענשו בזה העולם, כי אינו יכול לראות בצערם וכן הטבע הצדיקים, ואם אמנם שחטאו וההכרחי שישולם להם עונשם, רוצה שיענש בעולם הבא ואל שיראה בצערם בעולם הזה וכו'. ע"כ.

והטעם לכך, שעליהם לנהוג כמעשיו יתברך שכפי שמצינו אל ה"שלחן" שהיה משפיע טובה וברכה לישראל גם כשלא היו ראויים לכך.

ונראה להסביר כיצד משפיעים שפע טובה וברכה לישראל גם כשאינם עושים את רצונו יתברך ואינם ראויים לכך, כי כל יהודי ויהודי בפנימיותו טוב וטהור הוא, ורוצה לעשות את רצונו יתברך ורק השאור שבעיסה מעכב (ע"י ברכות יז. ורמב"ם פ"ב מהלכות גירושין ה"כ וכן בתניא קדישא פרק י"ח והלאה).

דבר זה מתגלה אצל השלחן בבית המקדש, כי "שלחן" אותיות נחש ל', (כמו שכתב השלי"ה הקדוש שער האותיות אות ק' וז"ל: והנה בסיבת הנחש' היה עץ של אדם הראשון כרותה, ונתהפך אותיות 'שלחן' ל'נחש', אמנם ה'שלחן' הטהור הוא אותיות 'לחשן', שהוא הקדושה העליונה שנושא הכהן הגדול, והשלחן מזבח כפרה, והמאכל במקום קרבן. עכ"ל. וע"י בספה"ק דגל מחנה אפרים דרוש לשבת תשובה משי"כ בענין זה. ועוד ע"י בדברינו לפרשת ויקרא אות ל"א). וצורת האות ל"מ"ד היא כדוגמת העומד במעמקי

הטומאה ומושיט ידו כלפי מעלה אל הבורא יתברך, בבקשת "רצוננו לעשות רצונך". וה"ש"לחן" אותיות נח"ש ל', מרמו שגם כאשר הנחש הוא יצר הרע שולט על האדם, אולם עדיין יהודי בפנימיותו רוצה לעשות את רצונו יתברך ומושיט את ידו כלפי מעלה אל הבורא יתברך.

ומחמת פנימיות טהורה זו הקיימת אצל כל יהודי ויהודי, הקב"ה הקורא מחשבות ויודע את רצונם של ישראל אוהב אותם ומשפיע עליהם שפע של טובה וברכה, גם כשאינם עושים את רצונו ח"ו.

דבר זה נתגלה גם בנס פורים, שכן כתב החתם סופר בספרו תורת משה (מגילת אסתר בדיבור הראשון), כי לדעתו הנס היותר גדול מכל הניסים שנזכרו במגילת אסתר, יותר מתליית המן על העץ אשר הכין למרדכי, יותר ממה ששמע הקב"ה את תפילתם ואת צעקתם, הוא הנס של הריגת ושתי על ידי אחשורוש, בסעודה שחטאו בה ישראל במה שנהנו מסעודתו של אותו רשע, וכלשונו: "ואז (כ) ביום שנהרגה ושתי) לא היו ישראל טובים, שהרי נהנו מסעודה של אותו רשע, ולא היו ראויים לנס אלא להתחייב כליה רח"ל, ובאותה שעה שמרדו בה' ריחם והכין הנס הגדול הזה, להורות נתן (ישעיה א', ד') "בנים משחיתים" - אפילו בשעה שמשחיתים בנים חביבים הם לה". עכ"ל.

כלומר, באותה סעודה בה חטאו ישראל וגרמו לעצמם עונש כליה ולגזירת המן, הקדים הקב"ה רפואה למכה ונהרגה ושתי, כדי שתבוא אסתר במקומה ותציל את עם ישראל. בכך ביקש הקב"ה להראות כי גם בזמן שאין ישראל עושים את רצונו, הם בנים למקום והקב"ה אוהבם ומצילם מכל שונאיהם.

ולדרכינו סיבת הנס היתה, מחמת שעם ישראל בפנימיותם טהורים וקדושים הם, ורצונם לעשות רצון יוצרם, אלא שיצרם גבר עליהם, לכן דוקא אצל ה"ש"לחן" אותיות נחש ל', היינו בסעודה, נעשה עמם הנס שנהרגה ושתי, ללמד על פנימיותם הכשרה שהרי גם מתוך מעמקי הטומאה מושיטים ידם למעלה אל בורא עולם.

והנה מצינו דבר מעניין בדברי הרקאנטי (פרשת ויצא, הביאו הרמ"א בספרו מחיר יין על מגילת אסתר בפסוק "ותמאן המלכה ושתי") וז"ל: וגדולה מזו מצינו באגדה אחת, בפסוק "ויאמר המן למלך אחשורוש", ויאמר המן זו מידת הדין, למלך אחשורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו. ע"כ.

ולפי דרכינו יש לפרש, שכן מצינו במסכת מגילה (יא.) : "הוא אחשורוש - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו". ע"כ. ובחרו מרדכי ואסתר לכנות שמו של

הקב"ה במגילת אסתר בשם "אחשורוש" לרמוז, שהן ב"ראשית" בתחילת סיפור המגילה, בו ישראל לא התנהגו כראוי שנהנו מסעודתו של אותו רשע, והן בסופה, כשחזרו בתשובה וקבלו על עצמם את התורה הקדושה, הקב"ה נשאר עם אותה הנהגה של רחמים ואהבה לעמו ישראל, ובל נטעה לחשוב שהקב"ה בתחילה רצה ח"ו לכלות את ישראל מחמת חטאיהם, ואחר כך הפך את לבבו לטובה, חלילה וחס, אלא מתחילתו ועד סופו - גם בשעה שחטאו ישראל, כל כולו רחמים ואהבה לעם ישראל.

כמו כן מצינו במסכת חולין (קלט:) מרדכי מן התורה מניין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא. ע"כ. וכתב רש"י: וקרי ליה ראש לבשמים לצדיקים ואנשי כנסת הגדולה. ע"כ.

כלומר, שמרדכי נרמוז בענין הריח, ומצינו במסכת ברכות (מג.) איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו, הריח. וא"כ, הריח מסמל את הנאתה של הנשמה בלבד ללא הגוף. כך גם רשעי ישראל, כל רשעותם נובעת בגלל תאוות גופם, אך בתוכם שוכנת נשמה טהורה, אשר רק יפסיק הגוף להפריעה, תאיר בכל עוצמתה (עי' בדברינו לפרשת תולדות אות ל"ט).

לכן מרדכי שהוא הגורם לנס פורים, שכל הנס נעשה מחמת פנימיותם הטהורה של ישראל, לכן נמשל לריח המסמל את פנימיות הנשמה.

זהו גם ענין הגבהת ידיו של משה רבינו בעת מלחמת עמלק, כמו שנאמר (בש"ל י"ז, י"א): "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק". שכן משה רבינו בהגבהת ידיו כלפי מעלה, רמז בזה על עם ישראל, שאף שהיה זה אחרי "רפידים" - שרפו ידיהם מן התורה (סנהדרין קו. בכורות ה:). אולם עדיין מושיטים ידיהם כלפי מעלה אל בורא עולם, בזעקה: "רצוננו לעשות רצונך".

וזהו שנאמר (תהילים צ"ב, א'): "מזמור שיר ליום השבת" אותיות מש"ה ל'. שבשבת קודש שהיא חלקו של משה רבינו כלשון התפילה: "ישמח משה במתנת חלקו", כל יהודי ויהודי משתנה לטובה ומשנה את מעשיו, ומושיט את ידו כלפי מעלה אל בורא עולם, ומגלה כי בפנימיותו "רצוננו לעשות רצונך".

מטעם זה מצינו במגילת אסתר (א, י"א): "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר ... להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות וגו'". ואומרים חז"ל (מגילה יב:), שהיה זה ביום שבת.

והזכרנו את דברי החתם סופר, כי מעשה הריגת ושת' בסעודה הוא שורש הנס של פורים, שבמקומה באה אסתר והצילה את ישראל.

ומאחר שהריגת ושת' היתה בשבת, משמע שבזכות שבת קודש זכו ישראל לנס זה של הריגת ושת', ולפי האמור יש לומר, כי בשבת קודש מתגלה רצונם הפנימי של ישראל לעשות את רצונו יתברך, ולכן מגיע להם שהקב"ה יעשה עמם ניסים ונפלאות גם אם אינם עושים את רצונו.

זהו הטעם למצות "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז:), כי "נכנס יין יצא סוד" (עירובין סה.), ועל ידי שתיית היין מתגלה לחוץ פנימיותם הטהורה של עם ישראל, ואזי לא תדע להבדיל בין יהודים רשעים שהם בבחינת "ארור המן" לבין יהודים צדיקים שהם בבחינת "ברוך מרדכי", כי "ועמך כלם צדיקים".

יעזור הקב"ה שנזכה להשפעות הקדושות של יום המסוגל יום הפורים, ואף אם איננו ראויים מצד מעשינו, אולם סגולת יום הפורים ש"כל הפושט יד נותנים לו" לקבל מצד פנימיותנו הטהורה, ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

\*\*\*\*\*

### תגובות קוראים

מידי קראי בעלון נזכרתי ברעיון נפלא ששמעתי והוא בקדושת לוי פרשת חקת שכתב לבאר בדרך אחרת מאמר דברי רבן יוחנן בן זכאי: שהוא כעבד לפני המלך ואני כשר לפני המלך. שהכלל הוא, כי מאתו השם יתברך לא יבא רע כלל לעולמות, ואפילו אם נראה למטה רעה, למעלה הוא טובה והתכלית הוא טובה, ומי שעניו פקוחות ומסתכל תמיד למעלה יודע

שזאת הוא טובה. ונמצא אינו יכול לבקש על הרעה כיון שהוא יודע באמת שהתכלית הוא טובה והוא מסתכל למעלה על התכלית וזהו בבחינות שר שרואה תמיד הפנימיות והכוונה מכל המעשים, ולכן אינו יכול לבקש לבטל גזירה זו כיון שמכיר את הטוב הטמון בה. ויש עוד צדיק שהוא בבחינת "עבד" היינו שאינו רואה את תכלית המעשה, רק המעשה עצמו ובאמת המעשה עצמו למטה נראה אינו טוב, צדיק כמו זה יכול לבקש על ביטול המעשה ההוא. וזהו הרמז בגמרא שאני כ"שר לפני המלך" ומסתכל על תכלית וכוונת המעשה ואילו הוא כעבד שאינו רואה את התכלית הטובה המוצפנת בגזירה זו.

בברכת התורה

אליהו סאל

קרית ספר

\*\*\*

נהנתי מאוד מהמאמר הנפלא של העלון האחרון לגבי החילוק בין חנוכה שבו ישראל היו דומים ל"שר בפני המלך" כיון שבית המקדש היה קיים ואילו בפורים היו ישראל דומים ל"עבד בפני המלך", שכן נס פורים היה בזמן חורבן הבית. ולכן חנוכה נמשל למנורה שאינה מצוה תמידית כמו פורים הדומה לשלחן שמצות לחם הפנים היתה תמידית, לרמז שאף נמשכת בגלות.

עלה לי רעיון להמשיך את דבריך, שלפי זה מובן החילוק בין זמני המצוות של חנוכה ופורים, שכן חנוכה מצות הדלקת הנרות היא בלילה בלבד, כלומר מוגבלת ואינה תמידית, כדוגמת בחינת חנוכה שהנהגה זו מוגבלת לזמן שבית המקדש קיים. לא כן פורים שמצות קריאת המגילה היא בין בלילה ובין ביום – תמידית, כמבואר במסכת מגילה דף ד.

בברכת יגדיל תורה ויאדיר

הדר צבי לביא

בני ברק

## **לכל השואלים ולכל המצפים!**

בשיר ושבח לבורא כל עולמים יצא לאור הכרך הרביעי מסדרת הספרים

### **נחלת שדה על חומש ויקרא**

אוצר בלום של חידושים נפלאים וביאורים מתוקים מלאי רעיונות קודש שופעי ניהוחות ראה ואהבת ה', בדרך הדרוש והחידוד גימטריות ופרפראות ערוך בטוב טעם ודעת.

בהזדמנות זו נעדכן את המתעניינים כי הכרך על הגדה של פסח אזל, וכשתצא הוצאה חדשה נודיע על כך.

לפרטים: 050-4145482

800

עמודים